

Tænketank Danmark – den fælles skole – 5 års fødselsdag.

- Et tilbageblik og et kig i krystalkuglen!

Den 10. september 2010 blev Tænketanken sat i søen på landsmødet i Gladsaxe, hvor 78 deltagere fra 21 kommuner deltog. Det var et euforisk landsmøde med deltagere, der brændte for ideen om et forum, hvor man drøftede SFO og pædagogik. Forud for Tænketankens etablering var der gået et hektisk arbejde mellem 5 kommuner som frontløbere: Halsnæs, Gladsaxe Helsingør, Frederiksberg og Ballerup. I 2009 tog de via en velbesøgt konference med bl.a. Undervisningsminister Bertel Haarder, initiativ til, at der blev sat fokus på SFO-pædagogikken i Danmark. Det var det første initiativ på dette område nogen sinde!!! (SFO blev en del af skolen i 1988), og i 2009 gik 165.935 børn i SFO! En gruppe af fagpersoner, ledere og konsulenter arbejdede hårdt på at drøfte udviklingen af SFOen og en decideret SFO-pædagogik. Der var stor lydhørhed for initiativet såvel i de faglige organisationer, i KL, som på de bonede gulve i Folketing og Undervisningsministerium.

Formålet med SFO Tænketanken var/er at skabe grundlag for, at det pædagogiske arbejde i SFO kommer på det politiske og faglige landkort. Tænketanken skulle/skal påvirke og bidrage til udvikling af SFO i Danmark. Tænketanken skal være udfarende i forhold til formulering af en anerkendt SFO pædagogik, som kan sikre, at der er pædagogfaglighed i skolen og i skolens ledelse.

Hvorfor en Tænketank frem for en forening?

Det er og har været et centralt statement, at ”medlemmerne tænker tanker sammen”. Landets SFOer er vidt forskellige og har vidt forskellige vilkår, derfor er dialog og tilpas forstyrrelse et mantra i Tænketankens arbejde.

Tænketanken Cepas definition på, hvad de tillægger af kendetegn for en tænketank:

Kendetegn ved en tænketank er, at det ofte er uafhængige aktører uden tilknytning til et bestemt politisk parti, en virksomhed, forening el. lignende, og som fungerer uafhængig af økonomiske interesser. Den er typisk grundlagt af en el. flere ildsjæle og er støttet af mæcer, der sympatiserer med idegrundlaget og har en permanent struktur.

I SFO Tænketanken er kommuner medlemmer. Lige nu er 36 kommuner tilmeldt – d.v.s. mere end 1/3 af Danmarks kommuner.

Tænketanken blev etableret med bestyrelse og vedtægter med hjemmeside og en Vision som styrende grundlag for arbejdet.

Som sagt har Tænketanken eksisteret i 5 år. Med dette Nyhedsbrev foretager vi et tilbageblik på Tænketankens arbejde med nedslag i aktiviteter, som vi mener, har "flyttet noget" såvel på det politiske som på det faglige landkort.

Tænketankens politiske vinkel – hvem har vi tænkt tanker med?

Folketinget vedtog i 2008 ændring af Folkeskolen vedr. SFO, og Undervisningsministeriet udsendte i 2009 bekendtgørelse nr. 550 vedr. krav til indhold af mål – og indholdsbeskrivelse for SFO. SFOen kom ud af sin tornrosesøvn og var på den politiske dagsorden også i debatten om folkeskolen som heldagsskole eller helhedsskole. På landsmødet d. 4 marts 2011 deltog uddannelsesordførerne fra det radikale venstre, SF, Socialdemokratiet og Venstre, med hhv. Marianne Jelved, Pernille Vigsø Bagge, Pernille Rosenkrantz-Theill og Erling Bonnesen. Temaet var SFOen / pædagogens rolle i den fremtidige folkeskole?

Målet var at kvalificere debatten i forhold til de politiske udmeldinger om en længere skoledag, og at sætte fokus på en mere nuanceret debat om folkeskolen og det potentiale, der allerede eksisterede. Oplæg og efterfølgende debat handlede om spørgsmål som:

Skal skolen være mere inkluderende? Hvilken rolle spiller pædagogen i denne opgave? Hvilke fælles opgaver, ser I, lærere og pædagoger har? Hvilken betydning har SFOen i den fremtidige skole? Hvilke kompetencer skal det enkelte barn udvikle i den fremtidige skole?

Landsmødets debat blev samlet op i artiklen "Undervisning og SFO-pædagogik skal spille sammen i skolen". Det stod klart, at folketingspolitikere mente, at pædagogerne spiller en vigtig rolle i fremtidens skole, og at der er brug for eksperimenter i folkeskolen, så faggrupperne i højere grad kan udvikle arbejdet sammen.

Landsmødet i september 2011 havde også en politisk dagsorden, idet Tænketankens samarbejdspartnere var inviteret med for at debattere "Viden om og holdning til SFOen og pædagogen i fremtidens skole." Her deltog Claus Hjortdal, Skolederforeningen, Sanne Lorentzen, BUPL, Stig Lund, konsulent i BUPL, Flemming Olsen, Børne- og kulturchefforeningen og Lars B Goldschmidt, Dansk Industri. De deltog for at give *deres* bud på **fremtidens folkeskole**.

Især Lars Goldschmidts oplæg var *en øjenåbner*, idet han på det kraftigste pointerede, at uddannelse og forskning er helt centrale områder for Danmarks fremtid, hvor fokus skal være på benhård udvikling af børn og unge, ellers bliver vi overhalet af lande udefra. Læs artiklen "*Hvor ligger Danmarks guldmine?*" I Nyhedsbrev 5, dec. 2011.

Fra politikere, erhvervsliv og skoledirektører var det klare budskab, at folkeskolen, som vi kender den i dag, er utilstrækkelig, den må og skal omdefineres! De peger på en helhedsskole, hvor lærere og pædagoger har en fælles opgave i at udvikle en skole, hvor

børn og unge får forskellige arenaer at spille på, og hvor der er mange måder at lykkes og få sejre på.

Tænk tankens pædagogiske vinkel.

Formålet og hele idegrundlaget bag etableringen af Tænk tanken, kan læses i grundlagspapiret (2009), som blev udarbejdet af de fem kommuner:

Fokus på børn og unges læring, trivsel og udvikling, så de lærer mest muligt. Det skal ske i en skole, hvor de trives og lærer igennem en hel dag, hvor de udvikler og anvender deres evner maksimalt i et samspil med hinanden og med skolens medarbejdere.

Lederen leder opgaven i dialog med egen organisation, borgeren og samfundet, men med fokus på opgavens mål og vigtighed i forhold til børn og unges læring og udvikling.

Lige fra starten valgte man at fokusere på fire centrale temaer, som man hele tiden var styrende, når samarbejdet mellem skole og fritid/SFO blev drøftet, for disse kunne gøre en positiv forskel på børn og unges liv og hverdag. Temaerne var:

- SFO-Pædagogik

Begrebet blev skabt af SFO Tænk tanken og udspringer af tanken om, at det er en pædagogik, som udfolder sig i en anden kontekst end den oprindelige fritidspædagogik. Der var behov for at beskrive og udvikle en SFO-pædagogik, der tager udgangspunkt i SFO's særlige kontekst, som en væsentlig del af skolens samlede virksomhed, så de i fællesskab løser folkeskolens opgave. SFO-pædagogikken har et særligt blik for det enkelte barn, børns relationer samt deltagelse i fællesskaber. Ligeledes et fokus på børn i udsatte positioner. De alsidige, kreative og uformelle læringsmiljøer skal være en del af SFO-pædagogikken.

- Ledelse og organisation

Arbejdet med udvikling af SFO og indskoling sker gennem ledelse. Der skal arbejdes med en styrket skoleledelse. Det er en skoleledelse, som består af skoleleder, viceinspektør/souschef, SFO-leder og en administrativ leder, og som uddelegerer sine opgaver internt. Der skal være en klar ansvars- og opgavefordeling i skolens ledelse, så organiseringen fremstår som forståelig og tydelig. SFO-lederen tilrettelægger sammen med skolelederen en plan for indskoling, så ansvarsområde og kompetence er entydig for begge parter i samarbejdet.

- Den fælles skole

Den fælles skole tager sit udgangspunkt i et fælles formål og opgave. Det handler om hele barnets skoleliv, både undervisningsdelen og SFO-delen. En fælles skole betyder, at SFO-pædagogikken og skolepædagogikken har en fælles opgave med børnenes dannelse, læring og udvikling. Pædagogerne skal i samarbejde med lærerne samstemme deres indsats ud fra et nærmere defineret fælles mål om børnenes læring- og praksisfællesskaber. Faggruppernes fagligheder skal være tydelige og defineret, så det er muligt at finde ud af, hvad pædagogen og læreren kan bidrage med i den fælles opgave i skolen.

- **Læringsmiljøet**

Læringsmiljøet i skole og SFO skal indrettes ud fra en erkendelse af, at børn lærer på alle tidspunkter, både i voksenorganiseret og børneinitieret sammenhænge. Det er vigtigt at se på læringsmiljøet i et bredere perspektiv, herunder de fysiske rammer, organisering af læring, samarbejdets betydning og børnenes trivsel.

SFO-pædagogikken er blandt andet kendetegnet ved også at indeholde læringspædagogik/didaktik og ved samarbejdet med lærerne.

Det er vigtigt, at de to faggrupper inddrager deres forskellige vidensfelter og kompetenceområder, så der skabes spændende og stimulerende læringsmiljøer, som tilgodeser og stimulerer alle børns mangfoldige læringsstile og kompetencer.

Ledelse og organisation – centralt tema

Ledelse og organisation har været under forandring lige siden Tænketankens start og derfor været et centralt tema på flere Landsmøder. På Tænketankens Landsmøde 4.april 2014 i Aarhus var temaet "Ledelse i folkeskolen under den nye reform". Der blev igangsat en spændende co-creation proces af Stefan Löfvall, CBS Learning, som fik sat drøftelser af følgende temaer på dagsorden: Ledelse af ledere, forandringsledelse, faglig ledelse og opgaveledelse. Deltagerne fik mulighed for at bidrage til, hvordan vi tænker ledelse i pædagogisk perspektiv. Se hjemmesiden under "Landsmøder" d.4.4.2014.

Tænketanken udfordres

Lige fra starten har deltagerne undervejs drøftet deres pædagogiske tanker med forskere og andre interessenter inden for feltet.

Her kan nævnes bl.a.

- Professor Stig Brostrøm, AU
- Professor Niels Egelund, AU
- Forsker Anja Hvidtfeldt Stanek
- De siddende undervisningsministre
- Embedsmænd i Uvm. med ansvar for indskoling

Siden har mange forskellige fremtrædende folk fra dansk skoleverden og erhvervsliv også været inviteret til at deltage i debatter på Landsmøderne, som har fundet sted siden 2010.

Her kan bl.a. nævnes

- Fremtidsforsker Anne-Marie Dahl, Futuria
- Rektor Stefan Herman, Metropol
- Lektor, Udviklingsdirektør ved UC Syddanmark Alexander von Öetingen
- Konsulent Klaus Majgaard, offentlig styring og rådgivning
- Professor Anker Brink Lund, CBS
- Lektor ved VIA, Ole Eliassen
- Direktør for "Børns Vilkår" Ole Albæk
- Skoleleder Birgit Andersen, Strandgårdsskolen
- Uddannelsesredaktør v/ Politiken Jacob Fuglsang
- De uddannelsesansvarlige ved UC'erne fra hele landet
- Lektor ved CBS Camilla Sløk

- Skolechef i Gladsaxe Michael Mariendal
- Skolechef i Silkeborg Huno Kjærsgaard Jensen

Disse interessenter har på forskellige måder udfordret Tænketanken, og på den måde har de sammen med medlemmerne været med til at inspirere og udvikle Tænketankens pædagogiske tanker, som bl.a. kan læses i Tænketankens vision.

Tænketanken udarbejder sin vision.

På den politiske dagsorden var en ændret folkeskole aktuel. Tænketanken havde behov for at formulere en vision. En vision, som i forhold til udspillet i den ny folkeskolereform, peger længere ud i fremtiden og tager afsæt i en tanke om "den fælles skole". En skole, som fra 6 til 17 sætter fokus på opgaven med børnene, hvor det ikke er fagforeningsperspektivet, men det fælles pædagogiske perspektiv på opgaven, der er i højsæde.

På en workshop for bestyrelsen blev der udarbejdet et udkast til en Vision, som blev gennemdrøftet af medlemmer og bestyrelse på regionsmøder i foråret 2012 og endelig vedtaget på landsmødet. Visionen blev udsendt til medlemmerne og Tænketankens samarbejdspartnere, til Undervisningsminister Christina Antorini, som Tænketanken havde et givende samarbejde med i tiden op til skolereformen og den ændrede Folkeskolelov. Ministeren deltog i to Landsmøder og viste stor interesse for og opbakning til Tænketankens vision.

Bestyrelsen havde travlt!

Visionen skulle ud til Tænketankens samarbejdspartnere. Der var møder med BUPL, Danmarks Lærerforening, KL og Børne- og kulturchefforeningen. Under Lars Løkke Rasmussens tidligere regering blev der etableret et Rejsehold med Jens Søndergård i spidsen, som skulle rundt i landet og undersøge skolens hverdag. Det var vigtigt, at SFO'én blev synlig de steder, hvor Rejseholdet kom på besøg. Senere præsenterede Christine Antorini tanker og mål for projektet "Ny Nordisk Skole" og en ny folkeskolereform på landsmødet i september 2012 i Gladsaxe.

Under Helle Thorningsskjoldts regering blev bestyrelsesmedlem Niels Brockenhuus inviteret til Sorø-mødet af Børne- og Undervisningsminister Christine Antorini, hvor SFO Tænketankens vision blev præsenteret. Denne platform blev brugt til at sætte fokus på Tænketankens vision for *den fælles skole*.

Et nyt navn til Tænketanken!

Den fælles skole med to ligeværdige faggrupper og én fælles pædagogik var omdrejningspunktet i den vedtagne vision. Derfor skurrede det i alles øre, at Tænketanken hed *SFO Tænketank Danmark*. Vi havde flyttet fokus fra SFO som omdrejningspunkt – til *den fælles skole* som centralt begreb. På baggrund af forslag fra medlemmerne blev Tænketankens nye navn – *Tænketank Danmark – den fælles skole* - annonceret og vedtaget d.5.4.2013 på Landsmødet i Vejle.

Folkeskolereformen blev vedtaget – et vigtigt skridt.

På mange måder blev Tænketankens vision realiseret i folkeskolereformen, hvilket betyder, at bestyrelsen nu har behov for sammen med medlemmerne, at forsøge at løfte blikket og stille sig selv spørgsmålet: *"Hvad er vores næste mål, vores næste vision i forbindelse med udviklingen af folkeskolen? En folkeskole bestående af flere fagligheder, der i fællesskab løfter den fælles opgave."*

Tænketankens vision blev justeret. Det er fortsat en målsætning at sætte fokus på pædagoger i skolen, men i ligeså høj grad at tænke undervisning og fritid sammen i skolens hverdag. Det betyder, at fokus fortsat er på den fælles skole, en skole, der gennem forskellige fagligheder, løfter opgaven, som den er beskrevet i folkeskolereformens tre mål og folkeskolens formålsparagraf.

Ny regering – ny undervisningsminister.

Bestyrelsen har henvendt sig til Ellen Thrane Nørby, ny minister for Børn, undervisning og ligestilling siden juni 2015, med tilbud om at fortsætte det gode samarbejde mellem Undervisningsministeriet og Tænketanken. Folkeskolereformen går ind i sit andet år, og rundt omkring i landet drøftes *skoledagens længde, indhold og arbejdet på tværs af undervisning og fritid*. Definitionsmagten i forhold til begreberne: *Understøttende undervisning, læringsmålstyret undervisning, anderledes skoledag, åben skole* osv. er i spil hele tiden. Her må Tænketanken fortsat være initiativtager, udfordre og finde nye veje.

Nye opgaver

Overvejelserne har ført til, at Tænketankens omdrejningspunkt nu er en søgen efter "Folkeskolens kerneopgave" udført af professionelle med forskellig faglig baggrund. Bestyrelsen har her i foråret arbejdet med begrebet "Fælles professionsideal" og har haft mange drøftelser vedrørende betydningen af idealet, og er kommet frem til, at vi vil debattere det fra en anden vinkel. Derfor arbejder vi nu med et fokus på folkeskolens kerneopgave, en opgave der skal opfyldes af de forskellige professioner, som arbejder i folkeskolen. For at kvalificere debatten var dette tema omdrejningspunkt på Landmødet i oktober 2015.

Her står vi så med fem års erfaringer, som skal bæres videre i nye tiltag. Det er fortsat Tænketankens intention at være mere politisk interessant, have en kant, der skaber den opmærksomhed, der berettiger vores tilstedeværelse. Vi vil gerne mere ud over rampen og her under gerne åbne for flere samarbejdspartnere / andre typer af medlemskab som en udvikling af Tænketanken. Til dette arbejde skal der udarbejdes en køreplan/handleplan for, hvordan vi skal arbejde med kerneopgaven og udviklingen af Tænketankens konstruktion, organisation og struktur.

Derfor har *Tænketanken – den fælles skole* den dag i dag stadigvæk en stor opgave foran sig. Medlemmerne kan inspirere hinanden gennem deltagelse i møder, drøftelser og dialog i regionerne samt via hjemmeside og facebook. Man kan også lade sig inspirere af *best*

praxis - jfr. den pulje på 10 mill. kr., som Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling netop har givet til lokal udvikling af den nye folkeskole.

Ligeledes er der i november 2015 udgivet fire statusrapporter af Kora og SFI. Disse rapporter behandler flere aspekter af skolereformen:

- Den længere og varieret skoledag
- Elevernes syn på erfaringer med den nye folkeskole
- Skoleledelse
- De pædagogiske medarbejderes oplevelser og erfaringer med den nye folkeskole

Netop de to sidste rapporter peger på områder, som Tænk tanken allerede har beskæftiget sig med, og som kan give inspiration til det videre arbejde i kommuner og i Tænk tanken.

Vi er nået langt, har været omkring meget, og der er stadig kampe at kæmpe!

PS. www.kora.dk
www.sfi.dk